

EL PROCÉS DE INSERCIÓ SOCIESCOLAR O SOCIOFORMATU PER A JOVES AMB MESURES JUDICIALS DE PRIVACIÓ DE LLIBERTAT: Centre Socioeducatiu “Es Fusteret”, un concepte nou de fer feina^[1]

Núria López Roca

Universitat de les Illes Balears. Centre Socioeducatiu “Es Fusteret”

RESUMEN

La presente experiencia trata de mostrar un proyecto pionero a nuestra Comunidad Autónoma que se inició hace nueve cursos escolares como fruto de un convenio entre dos Direcciones Generales de la Consejería de Educación y la Consejería de asuntos Sociales del Gobierno Balear. El proyecto defiende y trabaja el proceso la reincorporación escolar y/o formativa de muchachos con medidas judiciales de privación de libertad, las cuales se cumplen en un centro socioeducativo (centro donde se ejecutan las medidas de privación de libertad por menores según ley 5/2000). Hablamos de chavales catalogados inadapados social y escolarmente, que hasta el momento habían estaban ausentes del circuito escolar ordinario, puesto que dentro éste no habían encontrado la respuesta adecuada a las sus necesidades y que consecuencia de formarse “en la calle” habían empezado a presentar conductos disruptivas y/o delictivas. Desde el centro, y desde el Programa Escolar y formativo se aboga por una línea normalizadora e integradora y se trabaja día a día por la búsqueda d’ alternativas escolares y/o formativas que colaboren en su camino de regreso a su contexto socio-familiar.

Hemos intentado siempre trabajar en las condiciones y en torno el más normalizado posible y la situación escolar a nivel administrativo de los alumnos internados a nuestro centro ha sido la de cualquier otro. Es decir, todos los alumnos internados por una medida judicial han sido matriculados a un centro escolar o formativo encomendero de zona (en función de su domicilio familiar, tal y como marca el principio de sectorización). Se ha hecho un trabajo coordinado entre todas las instituciones implicadas; siempre partiendo de las directrices básicas (tanto didácticas como curriculares) de su centro escolar o formativo de referencia, puesto que el regreso a éste centro ha sido el objetivo final y prioritario de del proyecto que vamos a presentarles

ABSTRACT

The present experience tries to show a pioneering project to our Autonomous Community that began nine years ago, as fruit of an agreement between two Headquarters of the Council of Education and the Council of Social matters of the Balearic Government.

The project defends and works the process the boys' school and / or formative return with judicial measures of privation of freedom, which are fulfilled in a center (a centre where there execute the measures of privation of freedom for minors according to law 5/2000). We speak about catalogued maladjusted lads socially, that up to the moment existed were absent of the school ordinary circuit, since inside this one they had not found the answer adapted to his needs and that consequence of being formed" in the street " they had started presenting conduits disruptive and / or criminal.

From the center, and from the School and formative Program one pleads for a line inclusive and of integration and one works day after day for the search alternatives school and / or formative that associate - relative collaborate in his way on returning to his context.

We have tried always to be employed at the conditions and at as normalized as possible wheel and the school situation at the administrative level of Internee pupils to our center has been it of any different. That is to say, all Internee pupils by a judicial measure have been registered to a school center or formative agent of zone (depending on his familiar address, as it marks the principle Based on the sector. There has been done a work coordinated among all the implied institutions; always departing from the basic directives (so much didactics as curriculares) of his school or formative center of reference, since the return to this one center has been the final and priority aim of the project that we they are going to present

INTRODUCCIÓ

La present experiència tracta de mostrar un projecte pioner a la nostra Comunitat Autònoma que es va iniciar fa nou cursos escolars com a fruit d'un conveni entre dos D.G de la Conselleria d'Educació i la Conselleria d'afers Socials.

El projecte defensa i treballa el procés la reinserció escolar i/o formativa d'al·lots amb mesures judicials de privació de llibertat, les quals les compleixen a un centre socioeducatiu (centre on s'executen les mesures de privació de llibertat per menors segons llei 5/2000) i catalogats inadapats social i escolarment. Parlem d'al·lots que fins el moment havien estaven absents del circuit escolar ordinari, ja que dins aquest no havien trobat la resposta adient a les seves necessitats i que conseqüència de “formar-se al carrer” havien començat a presentar conductes disruptives i/o delictives.

Des del centre, i des del Programa Escolar i formatiu s'advoca per una línia normalitzadora i integradora i es treballa dia a dia per la recerca d'alternatives escolars i/o formatives que col·laborin en el

seu camí de retorn al seu context socio-familiar.

Hem intentat sempre treballar a les condicions i entorn el més normalitzat possible i la situació escolar a nivell administratiu dels alumnes internats al nostre centre ha estat la de qualsevol altre. És a dir, tots els alumnes internats per una mesura judicial han estat matriculats a un centre escolar o formatiu ordinari de zona (en funció del seu domicili familiar, tal i com marca el principi de sectorització). S'ha fet una feina coordinada entre totes les institucions implicades; sempre partint de les directrius bàsiques (tant didàctiques com a curriculares) del seu centre escolar o formatiu de referència, ja que el retorn a aquest centre ha estat el objectiu final i prioritari de tots el projecte educatiu individualitzats.

Definició del centre

Nom: Centre Socioeducatiu “Es Fusteret”

Direcció: Gabriel Llabrés, nº 16, 07007

Població: Palma de Mallorca. Illes Balears.

Àmbit Territorial: Comunitat Autònoma de las Illes Balear

Titular: Govern Balear.

Dependència Administrativa: Direcció General de Menors de la Conselleria de Benestar Social.

Destinatari: Menors i joves majors de 14 anys amb sentència ferma o en situació cautelar del Jutge de Menors de mesura d'internament en règim obert o semiobert.

Finalitat: Execució de la mesura d'internament en règim obert o semiobert, adoptada pel jutge de Menors en sentència ferma o en situació cautelar, proporcionant als menors i joves un programa de vida diària que els permeti experimentar un sentit d'aconseguir, respecte, calidesa, comprensió i controls apropiats al seu nivell de responsabilitat, amb la seva participació. Els objectius substancials es realitzen en contacte amb persones i institucions de la comunitat, tenint el menor la seva residència en el centre, estant subjecte al programa i règim intern del mateix.

Capacitat: vuit menors.

Procediment d'ingrés: Ordre d'internament cautelar o sentència ferma d'internament semiobert o obert.

Prestacions: Residència i programes socioeducatius, formatius, laborals i d'oci per a l'educació social i integral dels menors, que els ajudin a evolucionar per a l'adquisició de la seva socialització, trobant un espai dins la societat.

Els menors i joves internats en règim obert, semiobert o en situació cautelar, realitzaran fora del centre les activitats, sempre després d'un període d'observació adaptat a les seves característiques personals i socials. Es comunicarà sempre al Jutge de menors competent, el desenvolupament d'aquestes activitats.

Perfil dels alumnes/menors

Tal i com s'ha avançat assistiran a l'aula tots els menors/joves en situació de compliment de mesures de privació de llibertat internats als centres amb l'objectiu de trobar una resposta als seus drets i necessitats socioeducatives individuals.

Aquestes necessitats poden ser de diferents tipus i no s'exclouen les unes de les altres:

- Necessitats educatives: normalment els alumnes no presenten el nivell curricular que correspon a la seva edat per motius d'absentisme, rebuig escolar i situació social, legal o cultural (com és el cas d'alumnes immigrants que no tenen regularitzada la seva situació i poden desconèixer la nostra llengua).
- Necessitats formatiu-laborals: per desconeixement de les vies, procediments, documentació indispensable i/o entitats implicades orientades a la inserció al món laboral.
- Necessitats formatives encaminades al desenvolupament d'un ofici o ocupació laboral: aquestes es cobreixen amb activitats tant de caire intern (Tallers formatius impartits al centre) com extern (Cursos formatius externs).
- Necessitats individuals d'orientació relacionades amb la seva situació personal: hem de tenir en compte que les condicions educatives i/o socials de l'alumne solen allunyar-se de les que serien adequades per a la seva edat, per tant, es necessari fer un treball de conscienciació i valoració de la seva situació educativa o formativa.
- Necessitats en el desenvolupament d'habilitats socials: normalment trobem carències en la resolució de conflictes, autoconfiança, motivació, etc.
- Necessitats de reinserció social: l'alumne necessita trobar el seu lloc dins la societat mitjançant el retorn als seus estudis o la introducció al món laboral d'una manera normalitzada i efectiva.

LÍNIES GENERALS D'ACTUACIÓ RESPECTE A L'ATENCIÓ DESDE L'ÀMBIT FORMATIU ESCOLAR

Les principals directrius són les següents:

- Matriculació ordinària a un centre escolar
- El Projecte Educatiu Individualitzat (PEI)[2] com a eina de feina i cohesió entre els diferents professionals implicats.
- Un procés de reinserció escolar i/o formatiu o laboral real i funcional.

a) Matriculació ordinària a un centre escolar

Els joves o menors amb la condició d'alumnes estaran matriculats a un IES (Institut d'Educació Secundària Obligatoria) o CC (Centre concertat on es desenvolupa l'etapa de la ESO) o CEPA Centre d'Educació Secundària per Adults)

IES o CC: Alumnes d'edats compreses entre el 14 i 16 anys de caràcter prioritari, ja que la seva edat està compresa dins la franja d'obligatorietat. També es dona l'opció de continuar amb la ESO a alumnes entre 16 i 18 si es valora com alternativa adient al seu perfil, interessos i necessitats.

CEPA (Centre d'Educació per Adults): En el cas d'alumnes majors de 16 anys que continuen la seva formació i tinguin accés a un contracte laboral. També per alumnes majors de 18 anys. Tenen accés al Graduat en Secundària a partir de cursos trimestrals amb les modalitats de lliure i assistencial o preparant de manera lliure els alumnes per les proves d'accés directe.

Centres de formació de Garantia Social o Tallers Ocupacionals: En el casos d'alumnes majors de 16 anys que es valori una Garantia Social o l'accés a un taller Ocupacional com alternativa més adient es fa la derivació pertinent des del Programa Escolar. La mestra valora i avalua tota la part curricular i competencial i la pedagoga completa dita valoració amb un informe qualitatiu sobre aptituds, actituds, competència social... Després de fer una recerca de recursos e tria l'opció més adient per cada cas.

La selecció de centres es farà partint del principi de sectorització, de la mateixa manera que amb la població en general; és a dir, en funció del domicili familiar de cada alumne es farà una recerca d'alternatives els centres escolars de zona, seleccionat aquell que s'ajusti de manera més adient a les necessitats de cada menor; i es compartirà el projecte educatiu individualitzat (PEI) de l'alumne entre ambdós centres (centre de referència i centre soci educatiu). Està clar que l'altre factor a tenir en compte és l'oferta que ens pugui donar l'Oficina d'Escolarització de la zona, ja que hi haurà casos que la matriculació no coincidirà amb els terminis establerts, en aquests casos s'haurà de demanar la intervenció del Departament d'Inspecció Educativa, ja que és el Departament responsable en prendre decisions en casos de matriculacions especials.

Sempre ens basem la condició que el centre ordinari és el responsable de la situació administrativa de l'alumne i que aquest és un alumne més del seu centre, que per circumstàncies aliens, ara per ara no estarà present al centre de manera física, però que s'iniciarà el procés de reinserció tot d'una que sigui viable.

La modalitat educativa que es perfila per cada alumne està en funció de la seva trajectòria escolar (reflectida al seu llibre d'escolaritat), edat i perfil assignant així la més adient. Després d'una

valoració conjunta del cas per part de l'equip d'orientació i l'equip directiu del seu IES i l'equip escolar del centre socioeducatiu s'establiran els primers acords per respecte a la situació acadèmica i escolar de cada alumne, fent especial referència: curs de matriculació, suports necessaris o mesures de recolzament adients; sempre es defensarà la modalitat educativa més normalitzadora i integradora, els alumnes necessiten de ajuts i suport normalitzats ja que duen massa temps en "itineraris" segregadors.

b) Els Projectes Intervenció educativa (PIEs.) Com a eina de feina i de cohesió entre els diferents professionals implicats

El Document on es tracta de reflectir per escrit el pla de feina amb cada un dels al·lots i els acords que es van establir entre els diferents professionals implicats es anomena per nosaltres PEI (Projecte educatiu individualitzat)

Tal i com hem anat comentant per cada al·lot s'elaborarà un PIE, on un dels seus apartats serà l'aspecte escolar o de formació laboral (en funció d'edat, interessos, necessitats...). Aquest serà l'apartat on es reflectiran els objectius pel que fa a l'àmbit escolar, tasca desenvolupada de manera coordinada entre els diferents professionals però conduïda com a responsable final per la mestra i responsable de programa escolar del centre socioeducatiu. En aquest es reflectiran la conjugació del seu NCC (nivell de competència curricular) dels objectius mínims de les programacions del seu grup-classe de referència (en el seu defecte el PCC del centre) i els criteris de feina establerts per l'equip tècnic - educatiu del centre de menors.

c) Un procés de reinserció escolar real i funcional

Representa l'objectiu final de Programa: EL RETORN. És un procés llarg, dens però necessari i es treballa des del primer moment d'internament de cada un dels menors i/o alumnes.

Decisions a destacar:

Quins al·lots podran reiniciar dit procés?

Al·lots amb règim semiobert amb PEI (projecte educatiu individualitzat- on s'inclou el seu projecte escolar) aprovat al jutjat només amb la comunicació.

Al·lots amb cautelar-obert o semiobert demanant la corresponent autorització al jutjat.

Qui decideix quan és el moment?

Valoració conjunta de l'equip tècnic i educatiu del centre socioeducatiu, l'equip del centre escolar de referència. Procés coordinat per la responsable del Programa Escolar.

Quan és el moment?

En el moment que la possibilitat de fracàs sigui mínima, no ens podem permetre que l'alumne torni a fracassar la majoria de vegades és la darrera oportunitat de "fer les paus" amb el món escolar:

- L'al·lot està preparat per la seva reinserció
- El centre escolar està preparat per rebre l'alumne (protocol de reinserció, bones actituds, bandes horàries, pautes burocràtiques dutes a terme, adaptacions curriculars, ACI,...)

Factors a tenir en compte i que s'han de treballar per prevenir obstacles que pugui retardar el procés de retorn:

Preveure si es fa o no acompanyament (conjugació d'horaris, disposició de suficients educadors per torn...)

Què passa si es donen de manera reiterada conductes no admeses pel PEC (consumir, problemes al centre, absències, fugides,...)

Temes d'actituds al centres escolars.
Tema horaris centres escolars, centre de menors.

OBJECTIUS GENERALS /ESPECÍFICS DEL PROGRAMA

Partint de una perspectiva global i contextual és lògic dividir aquest bloc en dues direccions. Una primera dirigida cap a una tasca concreta amb cada un dels alumnes que componen el Programa i un segon grup dirigit cap a una feina de reorganització del context per tal de poder crear espais constructius i preparats per donar respostes coherents i vàlides a cada un dels casos que es treballaran.

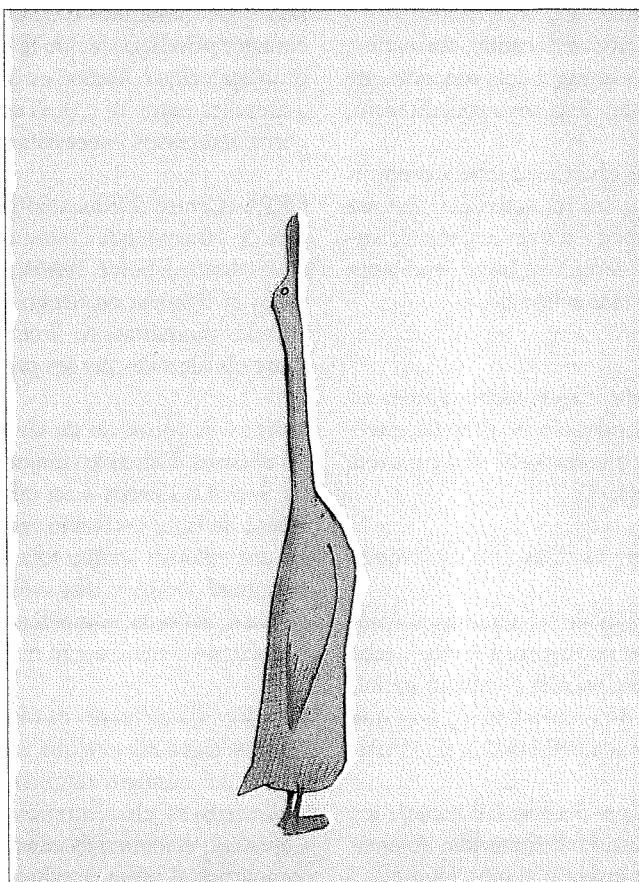
Cap al propi alumne:

- Dotar a l'alumne d'eines, estratègies,... per la seva reinserció escolar o laboral i consegüentment la seva reinserció social.
- El desenvolupament al màxim de les seves potencialitats, capacitats ,...per tal de formar alumnes competents.

Concretant en objectius específics ens marquem els següents, cal

aclarir que seran els objectius que es trobaran als documents de proposta curricular individualitzada (PEI) de cada un dels alumnes:

- Atendre a les NEE de cada un dels alumnes procurant un desenvolupament màxim de les seves potencialitats.
- Augmentar el seu nivell de competència: individual, escolar i social (fomentar les conductes prosocials).
- Desenvolupar tot l'àmbit d'autonomia i autocontrol. A nivell escolar i més tard a nivell social.
- Desenvolupar el pensament cognitiu.
 - Potenciar el sentit de la responsabilitat.
 - Millorar totes les seves habilitats socials.
- Fer descobrir a l'alumne una perspectiva de futur que faciliti la seva adaptació
 - Adquirir una actitud positiva cap a la feina

- Aprendre a fer feina amb altres persones: col·laborar, ajudar i compartir.

En relació al tema de coordinació interinstitucional i reestructuració del context

- Mantenir contactes regulars amb els diferents IES implicats en el projecte per tal de mantenir el vincle escolar de l'alumne amb el seu centre de referència.
- Homologar l'avaluació que s'anirà fent al centre, ja que els objectius i continguts marcats a cada un dels PEI (document de proposta escolar individualitzada) de cada alumne partiran del PCC (Projecte Curricular de Centre) del centre on estan matriculats els al·lots.
- Treballar la reinserció escolar des d'un principi als seus instituts o centres escolars i/o formatius en aquells casos que sigui viable. No hem de perdre de vista que el nostre objectiu final serà el retorn a un espai el més normalitzat possible.
- Estudiar les alternatives escolars o laborals (en funció de l'edat de l'alumne) més adequades per a cada un dels casos. S'haurà de fer una anàlisi del perfil del nin, i dels recursos que ens poden oferir la Conselleria d'Educació o de Benestar Social per tal de triar l'alternativa més idònia per a cada cas.
- Aprofitar tots els recursos que ens poden oferir la xarxa social i les diferents institucions que la formen.

ORGANITZACIÓ PEDAGÒGICA:

La primera etapa de desenvolupament del Programa que s'està presentant es dona al marc físic del centre socioeducatiu i més concretament a l'espai dedicat per l'àmbit escolar, l'aula escolar del centre.

Tot menor internat ha de passar per un període d'observació on un dels objectius és una valoració de la seva competència curricular i social per una posterior derivació a qualque recurs acadèmic, formatiu o laboral extern, en funció del seu perfil, capacitats i necessitats. Aquest objectiu es treballa dins el marc físic de l'aula escolar i des d'aquesta es deriva al recurs que s'ha escollit com a més adient cada cas. La responsable de l'aula (la mestra) en coordinació amb la pedagogia i la resta de l'equip educatiu va les valoracions pertinents i inicia el procés de formació integral dins aquest espai. Queda així més que justificat la importància d'una correcta organització d'aquest espai amb consonància dels altres espais del centres, ja que tots responen als diferents àmbits de desenvolupament de cada menor.

A continuació es presenten les línies d'actuació en referent al tema que ens ocupa i els fonaments principals de l'espai de l'aula escolar.

Tal i com s'ha anat descrivint el procés de retorn al seu àmbit soci familiar és un procés llarg, dens i costós que sempre s'iniciarà al marc del centre socioeducatiu.

Mentre els alumnes assisteixen a l'aula del centre el seu procés de desenvolupament pel que fa a l'àmbit escolar i/o formatiu partirà d'una programació general a desenvolupar a l'aula del centre socioeducatiu ha de ser la conjunció de tres aspectes bàsics:

- El nivell de competència curricular de cada un dels alumnes assistents a l'aula del centre socioeducatiu.
- Els objectius, continguts i criteris d'avaluació que ens marquen cada un dels centres escolars o formatius de referència de cada un dels alumnes.
- Els principis bàsics que fonamenten el marc teòric del Programa Escolar del centre.

Tipus d'activitats:

Després de tot allò exposat queda clara la necessitat d'activitats i propostes de feina obertes, amenes i atractives que enganxin a tot el grup - classe en general i a cada un d'ells com alumnes en particular. Cal recordar que per les característiques dels alumnes i la seva trajectòria personal i escolar solen presentar una actitud desmotivada inclòs aversiva cap a la tasca escolar en general. Són imprescindibles alternatives i dinàmiques noves, innovadores, atractives i funcionals. Els alumnes han de sentir que els estam donant resposta i que és necessari i útil aprendre.

Distribució i organització dels grup-classe:

Després de tot l'anàlisi que hem anat fent sobre les característiques del nostre alumnat creiem en la necessitat d'organitzar diferents tipus d'agrupacions per tal de poder donar la resposta més adequada davant de cada situació educativa. Tot el mar teòric presentat avala estratègies on la interacció entre iguals i la potenciació d'autonomia i autoaprenentatge han de ser obligatòries. Exemples podrien ésser els següents:

- Dinàmiques de grup.
- Sessions a partir de les pautes de l'aprenentatge cooperatiu.
- El treball per parelles (alumne- alumne /alumne - mestra)
- Feina individual/ Feina gran grup.
- Situacions de role-playing

Metodologies d'aula:

La diversitat de perfils que ens trobem a l'aula del centre pel que fa a interessos, edats, actituds, aptituds, capacitats o necessitats va crear la necessitat de recerca de varietat d'organitzacions i estratègies metodològiques per tal de poder oferir respostes adients a cada cas. Cal aclarir que sempre s'ha prioritzat partir de propostes basades en la cooperació i la discussió constructiva. Exemples que s'han anat desenvolupant:

- Agrupacions flexibles (aprofitat la figura de l'educador de suport).
- Desdoblaments de grup (aprofitat la figura de l'educador de suport).
- Tallers pre laborals.
- Aprenentatge cooperatiu
- Tutorització

Distribució d'espai i horari:

El desenvolupament d'aquest projecte es farà a la franja horària destinada a l'aula on s'aniran desenvolupant les diferents assignatures: inclosos les de caire tecnològic, manualitats, ed. Física. Es desenvoluparan els objectius reflectits a les programacions i als PEIs de cada un dels nostres alumnes a partir de diferents tallers i projectes organitzats a l'aula escolar, als tallers tecnològics (fusteria, electricitat, marqueteria...) i a l'espai esportiu (pati preparat pel desenvolupament de l'ed. Física)

Es preveuen quatre hores per la tasca d'ensenyament reglat, repartides entre sessions d'aprenentatges bàsics, i per tasques fora de l'aula (ed. Física, tallers de caire tecnològic - on es desenvoluparan objectius d'assignatures com tecnologia o educació artística...). També es preveuen sortides culturals per la ciutat i excursions totes elles prèviament programades i treballades amb els alumnes.

El desenvolupament d'aquest programa es va delinear que fos durant la franja horària destinada a l'aula, de 9 a 13.00 hores; on

s'anirien desenvolupant les diferents assignatures i/o àmbits: inclosos les de caire tecnològic, o Educació Física. Es desenvoluparien els objectius i/o continguts reflectits a les programacions i als PEIs de cada un dels nostres alumnes a partir de diferents tallers i projectes organitzats a l'aula escolar, als tallers tecnològics i a l'espai esportiu. Òbviament aquest horari ha d'ésser flexible i modificable en funció de cada cas, ja que es poden donar modalitats educatives diferents (escolaritzacions combinades, reducció de jornades, ...), A cada moment en funció de l'alumnat amb el que s'està treballant s'organitzarà d'una manera i d'un altre.

COORDINACIONS ENTRE LES DIFERENTS INSTITUCIONS I PROFESSIONALS.

Tal i com hem reflectit a l'apartat d'objectius, un dels temes bàsics dins el Programa que estem desenvolupant són les coordinacions necessàries per treballar cada un dels casos. L'experiència ens ha demostrat que l'èxit de la nostra intervenció i per tant de l'alumne no només depèn de la intervenció individual dirigida cap a ell sinó que és indispensable la intervenció contextual, és a dir, fer una feina dirigida al context de referència.

Són molts els professionals implicats en el procés de retorn cap al seu context de referència per tal és de significativa importància potenciar relacions professionals fluides entre tots aquests professionals.

a) IES de referència:

Es farà una primera reunió de presentació a cada un dels IES o CC[3] per tal de presentar la proposta curricular individualitzada i pactar les condicions d'acord entre les dues institucions:

1. Mantenir l'assistència al nostre centre com a assistència real i no com un cas d'absentisme. Es considera un cas de modalitat escolar extraordinària.

2. Delinear d'una manera conjunta el PEI (Projecte Educatiu Individualitzat o proposta curricular individualitzada) de l'alumne. Aquest serà la conjugació del seu NCC (Nivell de Competència Curricular) fruit d'una avaluació inicial i dels objectius de la programació de curs o del PCC (Projecte Curricular de Centre) del

cicle on l'alumne està situat. Òbviament si considerem necessari el disseny d'una ACI, per la necessitat de eliminar o modificar objectius i/o continguts s'haurà fer les adequacions pertinents dels objectius tractant d'aprofitar al màxim el que l'alumne és capaç de fer i és capaç d'assolir.

3. Donar part al Departament d'inspecció educativa del cas des del primer moment per poder tenir el suport i assessorament necessari pel procés a treballar. Ja que pel seu perfil i situació legal representarà una situació extraordinària amb unes característiques particulars i en conseqüència haurà de menester una modalitat educativa i una resposta molt específica.

4. Elaborar un calendari de reunions, o contactes telefònics i/o via fax per tal de mantenir una coordinació real i un intercanvi d'informació de manera contínua.

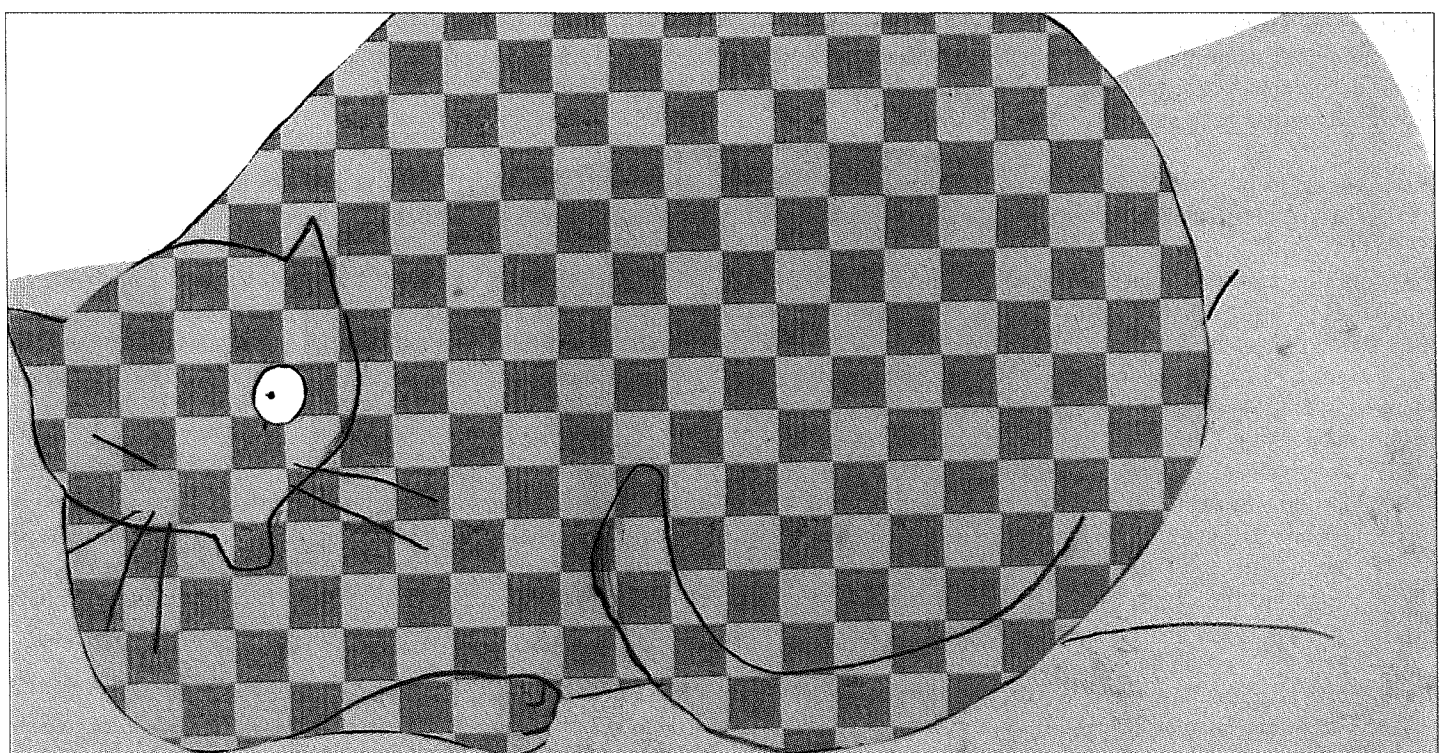
Després s'aniran donat una sèrie d reunions, o contactes via fax o telèfon per poder anar reajustant el seu PEI i anar treballant l'objectiu principal el retorn escolar. Aspectes que s'anirien treballant serien:

- Fer una avaluació trimestral i/o final el més objectiva possible i intentar poder donar la validesa que mereix.
- Treballar amb temps tot el tema de la reinserció escolar (desenvolupat a l'apartat anterior).

Finalment es tancarà el cas quan es pugui enllaçar el tema amb el responsable de la mesura de llibertat vigilada (tots el casos d'internament van acompanyats d'una mesura de llibertat vigilada de al manco tres mesos segons Llei 5/2.000). Convé que a la reunió final estiguin presents tots el responsables del cas, tants del IES de referència com del centre d'internament així com el seu EMO (educador del medi obert). Els aspectes que es tractaran seran els següents:

La responsable del Programa Escolar farà un informe final d'avaluació qualitatiu, el qual serà donat al seu centre escolar i al delegat del menor.

S'homologarà l'avaluació feta entre ambdós centres, en el cas que

no s'hagi fet el retorn abans de finalitzar d'internament.

En el cas que no hagi produït el retorn es facilitarà la via per poder donar pas a aquest. Si el seu centre de referència no és l'alternativa més adient, prèviament s'haurà fet una recerca de recursos i s'haurà de plantejar diferents possibilitats de continuar la seva formació. En el cas de majors de 16 anys que es valori com a més oportú la seva reinserció laboral es deixarà tancat administrativament d'una manera correcta per poder reprendre-ho en qualsevol moment que el menor consideri oportú retornar a una formació acadèmica.

b) Amb el educador del Medi Obert:

Una de les novetats de la nova llei Penal Juvenil (5/2000) és que qualsevol mesura judicial d'internament sempre anirà acompanyada d'una mesura de llibertat vigilada de mínim tres mesos, això vol dir que serà indispensable tenir en compte el paper del delegat del medi obert durant tot el procés de reinserció, ja que aquest serà el responsable una vegada que hagi finalitzat el seu període de internament.

Si l'alumne ja ha fet el retorn escolar serà imprescindible informar del procés i dels reajustes que s'han fet, és a dir un traspass de informació i responsabilitat al seu educador de medi obert (EMO) encarregat de supervisar el període de llibertat vigilada. Aquest traspass es fa a patir de reunions que s'estableixen durant les darreres setmanes del període d'internament i a un informe de valoració final i de noves propostes de feina per la nova mesura judicial, de llibertat vigilada, per tal de donar una continuïtat funcional al procés iniciat durant l'etapa d'internament.

C) Conselleria d'Educació

S'hauran de mantenir contactes regulars amb una representant de la Conselleria d'Educació i Cultura de la Direcció General d'Innovació Educativa, per tractar temes com:

- Escolarització dels alumnes. Regularment s'envia llistat dels alumnes integrants del programa a la representat de Direcció General per garantir un control i del programa en general i de cada un dels casos en particular
- Evolució dels alumnes. Regularment es faran arribar informes puntuals sobre aquells casos que ho requeresquin
- Situació legal dels alumnes. Es faran les consultes pertinents o es demanarà el suport necessari per aclarir situacions administratives que surten dels paràmetres de la legalitat
- Relació amb els IES i CEPA de referència. Es donarà part de les diferents relacions que s'aniran establint i es podrà sol·licitar l'ajut necessari per la recerca de noves alternatives de caire escolar i/o formatiu
- Anàlisi de la via d'elaboració dels PEI i formes d'avaluació.
- Homologació de qualificacions finals. En els casos que no es pugui arribar un acord amb el centre de referència es pot demanar el suport necessari per poder arribar a una cloenda coherent i raonable en funció del cas que s'avalua.

AVALUACIÓ DEL PROCÉS D'EVOLUCIÓ DELS ALUMNES:

L'avaluació serà contínua i formativa. A partir de les reunions d'equip setmanal s'anirà avaluant el procés de cada un dels al·lots, el seu PEI serà el punt de referència i anirem reajustant-lo en funció del seu desenvolupament, tractant de donar la resposta més adequada a cada un dels casos. S'utilitzaran eines com proves escrites, graelles d'observació, graelles d'enregistrament de conducta...

Pel que fa a l'avaluació del currículum haurà de fer-se al centre a partir dels criteris prèviament pactats entre el centre i el seu IES o CEPA de referència. La mestra del centre socioeducatiu en col·laboració amb l'equip educatiu i d'orientació del IES o CEPA de referència serà la responsable de dur a terme aquesta avaluació. Aquesta avaluació es farà a partir de tot tipus d'eines i instruments:

Exàmens o proves objectives: Elaborats a partir de la proposta que ens presenta el centre escolar de referència.

- Revisió de feines diàries
- Compliment a les obligacions i deures escolars.
- Tutories
- Economia de fitxes (eina d'ús dins el funcionament de centre)
- Autoavaluació
- Graelles d'observació
- Resultats de les tutories grupals i individuals
- Projectes o dossiers elaborats.

Després de l'avaluació trimestral o final que es faci dins l'aula del centre socioeducatiu o de manera conjunta entre ambdós centre (en el casos d'escolaritzacions combinades) s'homologarà amb els criteris del seu centre de referència (prèviament pactats al seu PEI) i es reflectirà als seu informes o butlletins com un alumne més. El lliurament d'aquests butlletins a final del curs escolar es pactarà amb el seu centre així com del format i els resultats finals.

Pel que fa a l'homologació d'un primer cicle de la ESO, en cas que es donés un conveni que acollís aquesta mesura, la mestra (que a més és la responsable del programa escolar del centre socioeducatiu) tindria l'autonomia de poder signar la proposta de dita homologació, així com es feia a cursos anteriors per poder accedir a l'antic Graduat Escolar.

El Departament d'Inspecció Educativa també haurà d'estar involucrat en aquest procés. Per això es sol·licitarà una primera reunió informativa, unes instruccions per poder presentar als diferents centres implicats (IES o CEPA o altres centres de formació ocupacional o garantia social) i una coordinació regular amb un dels representants.

En relació dels instruments d'avaluació propis del centre socioeducatiu.

Està clar que si advoquem per un desenvolupament integral i la formació de ciutadans competents la nostra avaluació ha d'anar més enllà de l'avaluació quantitativa o d'un butlletí escolar. Tal i com hem anat parlant el Programa Escolar és una part més del Projecte de Centre, per tant no pot ser avaluat independentment sinó com un aspecte més del seu procés.

El procés d'avaluació és un dels aspectes més importants del Programa ja que és el punt de partida de tots els reajustos i adequacions que es fan fent en el dia a dia amb l'objectiu de donar la resposta més adient en cada cas i en cada moment. Conseqüentment contínuament dissenyem eines i instruments nous per tal de completar i optimitzar els resultats. Malgrat pugui presentar-se con un darrer apartat d'un procés és un moment més que es dona contínuament i que serveix que retroalimentar i millorar la feina de cada dia.

CONCLUSIONS

El nostre projecte ha esta fruit de la reflexió sobre la nostre pràctica diària, la nostra feina educativa de cada dia. Conseqüència

de la preocupació per poder donar resposta a tots aquells menors considerats o catalogats com infractors que en realitat són alumnes a uns deures però també a uns drets, que per les seves característiques personals, la seva problemàtica socio-familiar o la conjunció d'ambdues, no han trobat lloc al sistema educatiu on fins ara havien estat ubicats, on de qualque manera s'havia oblidat de l'heterogeneïtat com a tret principal.

Els nostres alumnes, són al·lots que ja han patit la majoria mesures legals com a conseqüència de conductes disruptives i per tant la tasca escolar és la darrera de les seves preocupacions dins el seus llistats de prioritats. Tot això s'ha de tenir en compte a l'hora de delinear un pla de feina o projecte educatiu així com també a l'hora de programar una àrea i desenvolupar els seus objectius, triar el tipus d'activitats o els criteris i proves d'avaluació. Aquesta és la clau per poder donar la resposta adequada a cada un dels nins del nostre grup i facilitar a tots el seu procés d'aprenentatge i consegüentment el seu desenvolupament global.

Nosaltres hem volgut posar en marxa un projecte que contemplés tot això. Un pla d'acció que tingués en compte les característiques del nostre grup en general i la individualitat de cada un dels alumnes en particular. Que estàs obert a la diversitat la creativitat, a la flexibilitat i sobre tot a la globalitat, com a principi primordial i final del nostre programa i amb l'objectiu de delinear camins de retorn el més normalitzats possible si sobre tot cent per cent operatius.

No volem que quedi només com un projecte de suport escolar totalment desconnectat al currículum oficial com a conseqüència d'estar dirigit per uns nins que per les seves característiques i que per seu historial personal se'ls ha inclòs a un Programa de mesures judicials, paregui que no tenen cabuda dins l'escola. La nostra intenció va més enfora, com a nins menors de 16 anys (o inclòs en casos de majors de 16) tenen el dret i el deure d'una formació educativa global el més normalitzat possible i com a dret i com a deure se'ls hi de donar una alternativa educativa que respongui a les seves característiques, necessitats i interessos, una resposta que partesci del Sistema Educatiu com a responsable directa d'aquesta tasca. Una resposta coherent i real al seu perfil però normalitzada i dins el seu àmbit educatiu natural.

Notes:

[1] El present document és part de la Memòria d'Investigació de l'autora, LÓPEZ ROCA, N. (2.004) "La reinserció al sistema educatiu ordinari des del Programa Escolar d'un centre socioeducatiu per menors infractors amb mesures judicials d'internament." Memòria d'investigació. Universitat de les Illes Balears. Setembre 2004

[2] Proposta curricular individualitzada on es reflecteix perfil, necessitats educatives i respostes per cada cas així com objectius i criteris d'avaluació.

[3] Institut d'Educació Secundària o Col·legi Concertat.

Referències Bibliogràfiques:

ARNAIZ SÁNCHEZ, PILAR Y GRAU COMPANYY (1996) "Adaptaciones curriculares en Educación secundaria". s. Educación Especial I. Madrid: Pirámide, pp. 275-292 GIMENO, J.: "La transición a la educación secundaria". Madrid; Morata.

GIMENO SACRISTÁN, J. (1996): "La transición a la educación secundaria". Morata. Madrid.

Ley Orgánica, del 12 de enero, Reguladora de la Responsabilidad Penal de los Menores. BOE nº 13, del 2 de enero de 2.000.

ILLÁN N, Y GARCÍA A. (COORS.), (1.997) "La diversidad y la diferencia en la ESO: retos educativos para el siglo XXI" Málaga: Aljibe.

LÓPEZ ROCA, N. (2.000) "Programa Escolar Centro Socioeducatiu "Es Fusteret".

LÓPEZ ROCA, N. (2.004) "La reinserció al sistema educatiu ordinari des del Programa Escolar d'un centre socioeducatiu per menors infractors amb mesures judicials d'internament." Memòria d'investigació. Universitat de les Illes Balears -UIB-

MONEREO, C. (1998), Instantáneas. Ediciones 62. Barcelona. Regles mínimes de les Nacions Unides pe l'Administració de la Justícia de menors establertes al 1985, conegudes com les "REGLAS DE BEIJING.

Webgrafia:

"Las medidas tutelares para menores infractores. Francisco Rutilio Hernández González. México (www.universidadabierta.edu.mx/Biblio/H/Hernandez%20Francisco-Medidas%20tutelares.htm)

"Comprensividad" Ponce, F.J.G. (www.terra.es/personal/fjgponce/comprend.htm)

"Les actituds del professorat de secundària obligatòria cap als aprenentatges dels alumnes" Josep Ma. Zaragoza Raduà. Universitat Autònoma de Barcelona. <http://www.hottopos.com/convenit2/just1.htm>

"La Atención a la Diversidad en el Sistema Educativo". Giné, C III (2001) Congreso Universidad de Salamanca. Instituto Universitario de Integración en la Comunidad

www3.usal.es/~inico/actividades/ponenciasuruguay.htm

"Los centros de internamiento en la nueva regulación legal de la responsabilidad penal de os menores infractores". Ricardo Rodríguez Fernández. Revista jurídica. Nº 9. Enero - abril de 2.001

www.comadrid.es/pres_secu_juridicos/revista_juridica/numero9/comenatrio5.htm

"Las condiciones de la igualdad de oportunidades" Mariano F. Enguita.

(1999) Universidad de Salamanca. Dpto. de Sociología

<http://www.sociologia.usal.es/mfe/Textos/Las%20condiciones%20de%20la%20IgOp.PDF>

"El nuevo sistema de justicia penal juvenil en España". Mª Jesús Conde.

www.iin.oea.org/el_nuevo_sistema_M_jesus_Conde.pdf

